№4-5 (40-41)
2012 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК "ГУЦУЛЬЩИНА"

Служить цій справі заповідній -
Це верх премудрощів земних.
Лиш той життя і волі гідний,
Хто б'ється день у день за них...
(Гете Й.-В.)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "ГУЦУЛЬЩИНА"

З святом Миколая, наступаючим Новим роком та Різдвом Христовим !

Напередодні нового року, 19 грудня в Маєтку Святого Миколая НПП "Гуцульщина", вже вдруге відбудеться фестиваль новорічно-різдвяної іграшки.

Учасниками фестивалю будуть учні та студенти навчальних закладів, гуртківці позашкільних закладів, народні майстри та умільці, фольклорно-етнографічні колективи, вокальні ансамблі та окремі виконавці.

В ході фестивалю новорічно-різдвяної іграшки відбуватимуться різноманітні конкурси: виставка-конкурс новорічно-різдвяних композицій "Збережемо лісову красуню", "Новорічно-різдвяних та дитячих іграшок", конкурси малюнків "Мій казковий іграшковий рай, що подарував Миколай" та на кращий казковий персонаж, конкурсні виступи художніх колективів "До нас у гості - наш чудовий край іде Святий Миколай", також буде можливість взяти участь у спортивно-розважальних іграх, відвідати казкові станції та поспілкуватися із самим Миколаєм. Фестиваль проводиться за розпорядженням голови Косівської РДА Ярослава Шинкарука №308 від 06.11.2012 року, за підтримки Івано-Франківської ОДА, Адміністрації Президента України. Живемо надією, що в майбутньому він стане загальноукраїнським.

Щасти тобі, фестивалю!

Вітаємо всіх краян та гостей з величним святом Миколая, наступаючим Новим 2013 роком та Різдвом Христовим. Бажаємо всім міцного здоров'я, щастя, родинного тепла, миру, злагоди та достатку. Хай збудуться мрії кожного!

Василь Пророчук,
директор НПП "Гуцульщина"

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

У рамках XX міжнародного гуцульського фестивалю, що проходив у смт. Верховині, відбулась міжнародна науково-практична конференція: “Основні особливості соціально-економічного та культурно-духовного розвитку Гуцульського регіону в специфічних етнографічних, гірських ландшафтно-кліматичних умовах в період сучасних глобалізаційних процесів: стан, проблеми, перспективи”. В роботі конференції активну участь взяли науковці та працівники НПП “Гуцульщина” Стефурак Ю. П., Костюк А. Г., Держипільський Л. М., Фокшей С. І.

На пленарному засіданні з цікавими і актуальними доповідями виступили: директор ННДІ українознавства та всесвітньої історії МОН МС України, доктор філологічних наук, академік, лауреат премії ім.. Й. Гердера Кононенко П.П.: “Роль державної мови і культури в системах виховання та освіти”; завідувач Відділення “Філія Гуцульщина” ННДІ українознавства та всесвітньої історії МОН МС України Шкрібляк П.В.: “Специфічні проблеми організації праці в гірських умовах Гуцульського регіону та її результативності”. Представник Центру української культури в Естонії Лютюк А. зробив презентацію проекту “Санктуаріум унікальних культур світу. Гуцульщина”, керівником якого він являється.

Після пленарного засідання працювали секції. Зокрема секція “Стан і шляхи вдосконалення діяльності природоохоронних, лісоохоронних та деревообробних відомств Гуцульського регіону щодо виконання вимог законів України з питань збереження природи, довкілля, раціонального використання лісових та інших природних ресурсів у сучасних умовах”, проходила в актовому залі НПП “Верховинський”. В її роботі взяли участь та виступили з доповідями працівники НПП “Гуцульщина” Ю. Стефурак, Л. Держипільський та С. Фокшей. Під час роботи секції доповідачі та виступаючі обговорили стан та перспективи діяльності Парків, заповідників, лісових господарств, поділилися досвідом праці та подали рекомендації з обговорюваних тем.

Науково-практична конференція прийняла відповідні рекомендації щодо соціально-економічного та культурно-духовного розвитку Гуцульського регіону у сучасних умовах.

Стелла Фокшей,
заступник начальника наукового відділу НПП “Гуцульщина”

НАУКОВІ ЕКСПЕДИЦІЇ

В рамках договору між Вищою школою Екології і Управління в Варшаві та НПП “Гуцульщина” на території Косівщини працювала міжнародна наукова ботаніко-ентомологічна експедиція, в якій взяли участь:

- доцент Вищої школи Екології та управління в Варшаві Войтек Яндречковський;
- доцент кафедри раціонального використання пририрородних ресурсів і охорони природи географічного факультету ім. Івана Франка, к.г.н. Богдана Сенчин;
- начальник наукового відділу НПП “Гуцульщина” к.б.н. Любомир Держипільський;
- заступник начальника наукового відділу НПП “Гуцульщина” Стелла Фокшей;
- науковий співробітник НПП “Гуцульщина” Ганна Савчук;
- молодший науковий співробітник НПП “Гуцульщина” Зоряна Гостюк.

В результаті обстежень території НПП “Гуцульщина” поповнився ентомологічний список видового складу, ентомологічна колекція. Підсумкові матеріали цієї

міжнародної наукової експедиції після опрацювання будуть передані для практичного використання в НПП “Гуцульщина”.

На території Національного природного парку “Гуцульщина” 13 – 22 серпня 2012 року працювала наукова експедиція з інвентаризації мікофлори (грибів), яку очолила чл. – кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Дудка Ірина Олександрівна. До складу експедиції входили науковці з:

- інституту ботаніки ім.. М Холодного: завідувач відділу мікології чл.- кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор Дудка І. О. та науковий співробітник Аніщенко І. М.;
- Харківського Національного університету ім. В. Н. Каразіна: кандидат біологічних наук, доцент кафедри біотехнології Харківської Державної зооветеринарної академії, старший науковий співробітник науково-дослідної частини Леонтьєв Д. В.;
- Галицького Національного природного парку: аспірант кафедри біології та екології Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, науковий співробітник Маланюк В. Б.;
- працівники наукового відділу Національного природного парку “Гуцульщина”: начальник наукового відділу, кандидат біологічних наук Держипільський Л. М., заступник начальника наукового відділу Фокшей С. І., завідувач лабораторії екологічного моніторингу Петричук Юрій І., науковий співробітник Савчук Г. В.

Метою експедиції було вивчення дискоміцетів, гастероміцетів, міксоміцетів та макроміцетів.

Експедиція охопила територію всіх трьох ПНДВ: Шешорського, Старокутського та Косівського. В результаті обстежень лісових масивів список видового складу макроміцетів НПП “Гуцульщина” поповнився 60 видами. Зокрема, було виявлено три нових види грибів, які занесені до Червоної книги України.

Ганна Савчук,
науковий співробітник НПП “Гуцульщина”

ІЗ РОЗРЯДУ СЕНСАЦІЙ, АБО ЩО СВЯТКУВАВ КОСМАЧ

Голова дракона. У верхній частині петрогліфи.

У липні цього року Космач урочисто відсвяткував начебто своє 620-ліття. Насправді це лише дата першої письмової згадки, зафіксованої у документах, гродських книгах 15 століття. Численні археологічні матеріали, залишки, сліди, чи навіть цілі комплекси древніх дохристиянських святилищ свідчать про дуже і дуже давнє заселення нинішньої території села. Жодна інша територія не може похвалитися такою кількістю античних мегалітичних (мегаліт - великий камінь) пам’яток ритуально-сакрального призначення: Грегіт, Лисина Космацька, Камінь Довбуша у Завоєлах, Камінь дванадцяти опришків у Прокеріцах, Камінь Довбуша на г. Гаршиці (М.Кугутяк Старожитності Гуцульщини, 2011). Особливий інтерес викликає астрономічно-календарний комплекс - святилище із центром на Лисині Космацькій та Камінь Довбуша у Завоєлах (присілок Космача).

На Лисині добре збереглися тунель і жертовна яма, за якими фіксували положення сходу сонця у день літнього і зимового сонцестояння відповідно. На верхній плиті, праворуч тунелю, виявлені рукотворна виїмка зорієнтована на схід і у ній шість висічених поперечних рівчаків. Це лінія календарного екватора, яка ділить простір між літнім і зимовим сонцеворотами навпіл. Схема святилища аналогічна, як у знаменитого Стоунхенджу (Великобританія). На відміну від нього, де на основних азимутах були викладені камені і кам’яні алеї, у Космацькому святилищі за основні пункти (репери) використовувалися вершини гір. Його складовими були найвища вершина України – г.Говерла (2061 м н.р.м.), гори Близниця (1883 м н.р.м.), Добошанка (1757 м н.р.м), Терношора (999 м н.р.м), Лисинка (951 м н.р.м), Воскресінська гора (Коломия), дочірні святилища – Терношорське, Шешорське, Пістинське тощо. За цими ознаками - це святилище було найвищим і найбільшим за площею серед відомих в Україні, а можливо і поза її межами. Його діаметр близько 60 км, орієнтовний вік 3,5 тисяч років, період Трипільської культури.

Святилище у Завоєлах, так званий Камінь Довбуша, складається із понад 20 кам’яних брил різного розміру, на деяких помітні сліди обробки (рівчаки, сколи, виїмки), викарбувані сакральні знаки, зображення тварин. Декілька великих кам’яних брил у вигляді змія, дракона, природні та підправлені проходи, тунелі, видовбані на каменях рівчаки і лунки, зорієнтовані за основними азимутами сходу сонця в періоди сонцевороту і рівнодення свідчать, що святилище було астрономічно-календарним. На одному із велетенських каменів були виявлені зображення бика, ведмедя, змія, дещо нижче - павука. Професор М.Кугутяк (2011) припускає, що це є “графічне зображення одного з варіантів змієборчого індоєвропейського міфу”. І що найважливіше: один із провідних сучасних знавців стародавніх мов, тлумачів древніх зображень і написів на каменях (петрогліфів), академік В.Кіфішин, нещодавно зробив в Івано-Франківській просвіті сенсаційне повідомлення: “Написам на каменях в Завоєлах 32 тисячі років”. Якщо 32 тисячі років тому тут вже було астрономічно-календарне святилище і висічені міфоритуальні зображення, то це вказує про ще давніше постання поселення і знання тодішніми мешканцями закономірностей змін пір року, руху сонця і місяця, зоряного неба, вміння складати календарі і користуватися ними.

Такими ж давніми є місцеві назви (топоніми) навколишніх сіл, присілків, гір, урочищ, які виникли в контексті до святилищ.

Так, назви присілка і річки Ставник та присілка Прокеріци є синонімами і на санскриті (нашій прадавній мові) означають славити, славний, преславний тощо. Такими епітетами наші пращури наділяли змія, який був символом неба, сонця, порядку. А в Завоєльському святилищі деякі камені нагадують змія, дракона, чи так їх уявляли тодішні люди. Змій Шеша у дохристиянських віруваннях був символом нескінченного Часу і Простору, ложем бога Вішну, Вишеня, Всевишнього. Календарно-астрономічне святилище якраз і стосується простору і часу. Зі слів космачанина Бойчука Романа у Космачі, Акришорі ін. селах змія ще й тепер називають шешуном. Святилища були основним назвицькими чинниками в регіоні. В той же час за власними назвами, цією “книгою”, “мовою землі” можна відтворити минувшину, віднайти сліди тих чи інших об’єктів, античних святилищ, промислів, етносів.

Багатьом, навіть маститим вченим, не віриться, незбагненним, фантастичним здається, що наші археологічні пам’ятки і власні назви такі давні – 1 - 35 тисяч років і більше. Найновіші дослідження вітчизняних і зарубіжних істориків, археологів, лінгвістів, доводять, що територія України була колискою білої раси людини, яка у міжльодовиковий і післяльодовиковий періоди заселила Євразію і північ Африки. Свідченням тому найдавніша стоянка людини в Королеві на Закарпатті (вік понад мільйон років), а також розшифровані академіком В.Кіфішиним наскельні написи (петрогліфи) Кам’яної Могили поблизу Мелітополя, які датуються 12 - 2 тисячоліттями до Різдва Христа. Отже, це найстаріше нині відоме письмо, створене задовго до Шумеру, Єгипту, Греції. До речі, у шумерській та українській мовах, констатує В.Кіфішин, 60 % слів (коренів слів) є однаковими. То хто був першим і звідки пішла цивілізація? Уцілілі написи на карпатських мегалітах В.Кіфішин вважає, і це довів, є ще давнішими. Вчений високо ставить Карпатський регіон в історії розвитку нинішньої цивілізації, особливо Західну Україну, де порівняно найкраще збереглися прадавні назви, господарська, весільна і сакральна обрядовість (остання досить повно відображена у християнських святкуваннях, гаївках, писанках, коляді, клечанні тощо). Наша історико-культурна спадщина - неоціненний скарб, який, на жаль, не забезпечений відповідною охороною і швидкими темпами втрачається.

Правильне висвітлення історико-культурної спадщини дає відповідь на сакраментальні питання: хто ми, звідки і які наші корені? Археологічні пам’ятки, топоніми, ороніми, гідроніми, антропоніми спонукають і уможливлюють по новому, об’єктивно, неупереджено, без політиканства і ультрапатріотизму оцінити історію Карпатського краю, спростовують заяложені стереотипи про пізнє (2 тисячоліття після Христа) заселення гірської частини Карпат і про іншомовне походження власних назв, про мовні, культурно-обрядові запозичення. Наші пращури жили в цих горах споконвіку, ні в кого ми не позичали ні солі, ні мови, ні назв. Власні назви постали тут на місцевій мовній основі і відображали тодішні реалії.

Виявлення на території Космача низки святилищ та промовисті місцеві назви дозволяють зробити припущення, що тут знаходився сакральний, духовний центр тодішньої спільноти і, можливо головне календарно-астрономічне святилище Карпат, присвячене сонцю, яке в певні періоди обожнювалося нашими предками. Тож Космачу щонайменше 32 тисячі років, подальші дослідження очевидно ще додадуть йому віку.

Любомир Держипільський,
начальник наукового відділу НПП “Гуцульщина“

Кам’яний ящер зорієнтований на Лисину Космацьку

ПОГОДНІ АНОМАЛІЇ КОСІВЩИНИ XXI СТОРІЧЧЯ

Початок XXI сторіччя ознаменувався зростанням числа різних кліматичних аномалій в цілому світі. Зокрема, сильні зливові дощі, які приводять до катастрофічних паводків, повеней (Австралія: березень 2012, Японія, Китай: липень 2012, Дагестан: серпень 2012,США, Італія: листопад 2012), землетруси (Гаїті:січень 2010, Японія: 2011, північ Італії: травень 2012, Мексика: 2012), урагани (Мексика: серпень 2011, США: жовтень 2012), тайфуни (Китай:

серпень 2011), торнадо південні райони Польщі: 2011) виверження вулканів, випадання снігопадів в південних країнах, де його декілька поколінь не бачили взагалі (ПАР: серпень 2012, східні провінції Іспанії: березень 2012, Іспанія: листопад 2012, Австралія, Африка: жовтень 2012) і т.д.

Не виключення і наша Косівщина. За період спостережень, починаючи з 2005 року, було зафіксовано численні стихійні явища, які завдали чимало шкоди на теренах району.

Так, взимку (18-27 січня) 2006 року, було відмічено сильні морози на рівнинній території району денні температури знизились до –12^{0}С -24^{0}С, а нічні до -28^{0}С, в березні мав місце снігопад (55 мм – 5 березня), внаслідок чого висота снігового покриву на рівнині досягала 50см, а в горах понад 1 м. 30.06.2006 зафіксована раптова, нетривала злива, яка спричинила катастрофічну повінь. За короткий час, впродовж години, рівень води в річці Рибниці піднявся вище максимальної позначки (понад чотири метри в деяких місцях), що спричинило до руйнації мостів, зсуву берегів. Швидкість і потужність води в річці була такою, що вона несла автомобілі, худобу, каміння.

В 2007 році виявилася аномально теплою зима, середньомісячна температура січня становила +4,05°С, фактично метеорологічної зими (перехід середньодобових температур нижче нуля) не було - єдиний випадок за 8 років. 27 травня випав дуже сильний град укривши землю висотою 6 см (с. Черганівка і в м. Косові на Монастирському), а 28 травня сталася катастрофічна повінь у с. Великий Рожен (басейн р. Черемош). Вода в річці вийшла з берегів і забрала міст, пошкодила будівлі, городи, плоти.

Багато кліматичних аномалій відбулось в 2008 році. 25 лютого зафіксована найвища за останні 130 років температура повітря +20 °С,та 27-28 лютого – +18.5°С. А от 29 травня відмічено приморозок на поверхні ґрунту в сс. Шешори, Кути, Яворів, що призвело до обмерзання бобових. В ніч на 25 липня (за 15 год.) випало 120 мм опадів (останній такий рекорд зафіксовано у липні 1900 року в м. Стрий). Зливи 24-27 липня мали стихійний характер. Рівень води в Рибниці та інших річках району піднявся на 4 м. Внаслідок цієї катастрофи відбулися зсуви ґрунту майже в кожному населеному пункті району, що призвело до руйнування будівель, мостів, доріг (частково чи повністю). За цей період випало288,85 мм опадів (чотири місячні норми). Загалом в 2008 році зафіксовано 1041 мм опадів. 20 листопада велику шкоду спричинив буревій: багато дерев у садах, парках постраждало, деякі вирвало з корінням, вітер (17 м/с) зривав шифер з дахів, обривав електропроводи.

24 червня 2009 року бушував шторм (пориви вітру сягали 15-25 м/с), який поломив багато дерев і флюгер на метеомайданчику, град величиною до 4 см, укрив землю в садах і городах, завдав шкоди городині і плодово-ягідним кущам, деревам. Починаючи з липня до середини жовтня 2009 року відмічено період засухи, внаслідок чого потріскала земля і висохло багато криниць, потоків, дуже обміліли річки.

Численні погодні аномалії відмічені в 2010 році. 23-28 січня нічні температури знижувалися до -31°С на рівнинній частині Парку, та-34°С в гірській частині району (сс. Яворів, Нижній Березів, Річка, Космач). В с. Яворів замерзла вода в криницях.

Впродовж року зафіксовано численні грози і зливи катастрофічного характеру: 13 червня, 20-23 червня, 25-29 червня, 5 липня, 7-8 липня, 27 липня, які завдали великої шкоди в лісах, на полях, городах, в садах; пошкоджено будівлі, знищено багато сільських і лісових мостів, доріг, берегів, лісових джерел, зафіксовані численні зсуви, селеві потоки. 14 червня в с. Середній Березів, 7 серпня у селах Смодному, Кутах, Вербовці та Косові сильний град, величиною з курячі яйця і більший (такого не пам’ятали навіть старожили), побив дахи будинків, автомобілі, знищив городину, посіви. Загалом в 2010р. випало 1143.53мм опадів (середні багаторічні становлять 750мм). Слід також відмітити листопад 2010 р., який виявився найтеплішим і найсухішим за останні вісім років: середньодобові температури повітря в I – II декадах становили+12-18°С, максимальні сягали +22°С, а мінімальні нічні температури 13-14 листопада не опускалися нижче +14°С.

Після надмірного зволоження в 2010 році два наступні (2011-2012) роки виявилися надзвичайно сухими. З другої декади серпня 2011 р. почалася посуха, яка тривала до кінця року, внаслідок чого рівень води в річках впав до межі, русла в деяких місцях почали заростати, багато потічків, криниць пересохло, земля потріскала. Річна сума опадів найнижча за період спостережень – 478 мм.

Різні аномалії відбулися також у 2012 році. З кінця січня до середини лютого відмічено довготривалі морози, яких не пам’ятають старожили: нічні температури знижувалися до - 35°С, денні були в межах -13-20°С, висота снігового покриву становила 50-100см. А в III декаді квітня максимальні температури сягали +20-29°С, вода в р. Рибниця прогрілася до +19°С - почався купальний сезон, який закінчився аж в кінці вересня. Надмірно спекотними виявилися травень - серпень: максимальні температури повітря сягали +30°С - +40°С.

Варто відмітити, що останні декілька років температури влітку є дуже високими, спостерігається загальне підвищення середньорічної температури від +7°С до +9°С. Клімат змінюється на тепліший, збільшився період активної вегетації рослин від 150 днів до 175: завдяки чому у нас почали вирощувати овочі, фрукти, які раніше тут не дозрівали.

Глобальне зростання температури призводить до дисбалансу атмосферних процесів. Можна спостерігати то “хвилі спеки” навесні, влітку, восени, то надзвичайно морозні зими. За прогнозами Міжурядової групи експертів зі змін клімату ООН, в XXI столітті Європу очікують нові рекордні спеки, почастішають “хвилі тепла” і сильні зливи. На Землі збільшиться число днів з максимальними значеннями температур, а з «мінусовими» рекордами - зменшиться. Посушливі періоди почастішають, стануть тривалішими і спекотнішими. Експерти зазначають, що темпи підвищення температур у XXI ст. істотно зростуть. За їх прогнозами до 2100 року середня температура на планеті підвищиться на 5°С, тоді як у XX ст. цей показник зріс тільки на 1°С. Крім того, на думку науковців, в XXI столітті слід очікувати збільшення числа іншої погодної катастрофічної стихії, такої як повінь. Значна частина наукового співтовариства пов’язує глобальне потепління з антропогенною дією на біосферу. Інша ж доводить, що це закономірний процес, який неодноразово переживала Земля. За науковими прогнозами, нашу планету чекають кліматичні зміни, внаслідок чого відбудеться затоплення великої кількості прибережних територій, з’явиться значна кількість нових пустинних площ і т.д.

Вирішення проблеми полягає в тому, щоб кожен громадянин Планети дбав про свою домівку в якій живе, а не перекладав це на плечі майбутніх поколінь.

“Чи ми хочемо і зуміємо подбати про нашу Землю і про себе?!”

Стелла Фокшей,
заступник начальника наукового відділу НПП “Гуцульщина”

ГІДРОЛОГІЧНИЙ І ТЕРМІЧНИЙ РЕЖИМ РІЧКИ РИБНИЦЯ ЗА 2012 РІК

Рибниця – невелика річка, яка бере свій початок в низькогір’ї, з-під гори Буковець на висоті 800 м.н.р.м. Перетнувши район з півдня на північний захід, річка продовжує свій шлях в передгір’ї, де впадає в Прут, в селі Вовчківці Снятинського району.

Моніторинг рівня води в річці ведеться на двох простих гідрологічних постах, які знаходяться в м. Косів. Пост №1 був закладений 22 лютого 2012 року біля Банського мосту, пост №2 – 31 травня біля Кутського мосту. Спостереження дають змогу охарактеризувати режим рівня води річки впродовж року.

Живлення річок Косівщини переважно дощове – 55%, снігове 30-35%, решта припадає на підземне.

Рівень води в річці може змінюватися залежно від типу живлення (дощове чи снігове). Рибницю можна віднести до річок з паводковим режимом, для якого характерні весняні повені, спричинені таненням снігу та літні паводки, які викликані раптовими зливами.

Весняна повінь в 2012 році розпочалася внаслідок інтенсивного танення снігу і льоду (17 - 25 березня). Рівень води піднявся на 0,5-0,7 м. Швидкість течії річки під час повені становила 1-1,2м/с, а під час межені 0,20м/с. Після

25 березня рівень води почав спадати.

Внаслідок того, що літо цього року посушливе, інтенсивних дощів не відмічено, і паводків не було.

Таблиця

Рівень підйому води в р. Рибниці в 2012 р.

Дата	Рівень підйому води м.
5.05	0,5
25.05	0,2
11.06	0,2
9.07	-0,07*
11.07	0,03
4.10	-0,12*
8.10	межень
6.11	0,2
7.11	межень

*Нижче межені (0 рівень)

З таблиці видно, що в 2012 році найбільший підйом рівня води в Рибниці був під час весняної повені і грозових дощів 5 червня.

Зоряна Гостюк,
молодший науковий співробітник НПП “Гуцульщина”

СОЛЯНІ ДЖЕРЕЛА НА ТЕРИТОРІЇ НПП “ГУЛУЛЬЩИНА”

Територія НПП “Гуцульщина” багата на соляні джерела, проте їх дебіт невеликий.

Природні розсоли виявлені повсюдно у зоні поширення солевмісних порід. Їх вихід на поверхню фіксується залягання порід воротищенської світи широкою смугою вздовж переднього краю карпатської дуги. Соляні джерела є частиною великого соленосного горизонту, що являє собою смугу порід міоценового віку, шириною до 10 км, яка тягнеться овалоподібно від Добромиля (що на Львівщині) вздовж

Карпатського хребта, через центральну частину території НПП “Гуцульщина” до Сучави (Румунія). Глибина залягання солі, за даними буріння спеціальних свердловин, перевищує тисячу метрів.

Солені води місцеві жителі називають сировицею або ропою. В Пістині виявлені 2 соляні джерела і одну соляну криницю. Пістинська соляна криниця цікава насиченістю або сухим залишком близько 32-33 грам чистої, білосніжної, без постороннього запаху чи смаку солі на 100 мл ропи. Із сіллю в с. Пістинь пов’язано багато подій. І навіть перша письмова згадка про Пістинь (в Іпаріївському літописі за 1375 р.) пов’язана із соляними джерелами.

Старокутська соляна криниця знаходиться на вул. Банській (такі назви мають майже всі вулиці, де знаходяться солені джерела, біля них створювалися осередки, де здійснювалися роботи по солевиготовленню).

Уторопські соляні джерела – діючих нараховується п’ять, виділяються своєю оригінальністю за своїм рослинним світом, притаманним тільки ґрунту із великим вмістом солі. Ділянка оголошена гідрологічною пам’яткою природи рішенням Івано-Франківської облдержадміністрації від 15.07.1997 р. №451.

Текучанські соляні джерела, а їх нараховується чотири, є цікавими пам’ятками природи і пам’ятками історії. Археологи встановили, що тут сіль варили ще 3 тисячі років тому. А припинили свою роботу солевиробничі осередки не пізніше IX ст.до н.е. В цей самий період припиняється робота по солеварінні і в Космачі.

В Космачі зараз нараховується три джерела із ропою з досить низьким дебітом, що пов’язано із великим рухом пластів. Раніше, трьохтисячолітньої давнини, тут, на присілку Медвежий, в урочищі “Тимчуччина”, що на правому березі річки Банєнки, був солевиробничий осередок. Пам’ятка була виявлена випадково, при розширенні дороги, при цьому було знайдено більше 470 кг різних уламків посуду.

Викликають великий інтерес джерела у с. Акришори (їх нараховують 4), оскільки їх води насичують річку Акру, а та в свою чергу наповнює р. Лючку, що робить її унікальною. Цікавинка полягає у високому вмісті хлоридів природного походження. В посушливий період рівень хлоридів підвищується до 850 мг/л при гранично допустимій нормі 350 мг/л.

В історичних матеріалах згадуються косівські “саліни” з часів римського імператора Андріана. На сьогоднішній день джерел із соленою водою у Косові не виявлено, але при перевірці якості води у озері Банське, яке утворилося внаслідок провалу в 1630 р. на місці колишньої соляної шахти – “бані”, було виявлено, що вміст хлоридів біля одного із берегів значно перевищував рівень хлоридів у інших місцях. Це свідчить про те, що в озеро має витік щонайменше одне джерело із соленою водою.

Зараз місцеве населення використовує сировицю (ропу) не тільки у побуті: соління капусти, маринування м’яса і навіть варіння солі, а й при лікуванні ревматизму, горла, тощо.

Любов Глодова,
науковий співробітник НПП “Гуцульщина”

МОЛОДІЖНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ “ГІРСЬКА ВЕСЕЛКА”

Формування екологічної культури молоді, підвищення рівня зацікавленості до вивчення природничих дисциплін, залучення молоді району до активної природоохоронної роботи, активізація молодіжного екологічного руху - саме таку мету має молодіжний фестиваль “Гірська веселка”, який щорічно проводиться на Косівщині. Цього року в м. Косові відбувся XII регіональний молодіжний фестиваль, а організували та провели його відділ освіти та сектор у справах сім’ї, молоді та спорту Косівської райдержадміністрації, Національний природний парк “Гуцульщина” та громадська екологічна організація “Едельвейс”.

До початку свята учасники фестивалю оформили виставкові композиції “Щедрість рідної землі”, які відразу привернули увагу перехожих та гостей міста своїм барвистим оформленням. В них було використано все те, чим багата Гуцульщина в цю золоту пору осені: запашні яблука та груші, багато видів грибів, різні плоди городини, безліч красивих квітів та рослин. У художньому оформленні домінував гуцульський стиль різних видів мистецтва: вишивки, ткацтва, художньої різьби по дереву, інкрустації, рисунку та інші.

Молодіжний екологічний форум розпочався із святкової фестивальної ходи, під звуки духового оркестру Косівського державного інституту прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ України. Як годиться, відкриття фестивалю розпочалось виконанням Гімну України та підняттям фестивального прапору. За християнським звичаєм благословили його проведення отець – декан УПЦ КП Іван Близнюк та отець УГКЦ Василь Корпанюк. З вітальним словом до учасників фестивалю звернулись: міський голова Микола Фокшей, начальник відділу освіти Косівської РДА Володимир Козьменчук, заступник директора НПП “Гуцульщина” з наукової роботи, кандидат біологічних наук Юрій Стефурак та завідувач сектору у справах сім’ї, молоді та спорту РДА Михайло Мельничук.

Юні гуртківці Яблунівського районного центру дитячої творчості вітали присутніх оригінальною святковою композицією. Хлопчики й дівчатка, одягнуті в цікаві костюми золотої осені та її плодів, співали, танцювали, декламували вірші на екологічну тематику. Після урочистого відкриття фестивалю розпочались конкурсні програми, а їх було всього шість.

Виставка – конкурс “Щедрість рідної землі” відбувалась на майдані Незалежності. Це була наймасовіша виставка, в якій взяли участь майже всі загальноосвітні установи району. За підсумками роботи журі визнали найкращими композиції Яворівської ЗОШ І-ІІІ ст., якій присуджено І місце, Кутська та Брустурівська ЗОШ І-ІІІ ст. розділили ІІ місце, а Косівський НВК-гімназія та Велокорожинська ЗОШ І-ІІІ ст. – ІІІ місце.

Музично-сценічне представлення екологічних проблем на тему “Екологія душі: в гармонії з природою – у злагоді з собою” проводилось окремо для шкіл І-ІІ ст. в районному центрі дитячої творчості та для шкіл І-ІІІ ст. на літній естраді, біля районного Будинку культури.

Переможцями конкурсу серед шкіл І-ІІІ ступенів стали: І місце - Пістинська ЗОШ І-ІІІ ст., ІІ місце - Тюдівська та Хімчинська ЗОШ І-ІІІ ст., ІІІ місце – Уторопське НВО та Косівська ЗОШ №2 І-ІІІ ст. Серед шкіл І-ІІ ступенів перше місце виборола команда Яблунівського ЦДТ, ІІ місце розділили Шешорська ЗОШ І-ІІ ст. і Косівський ЦДТ, а на третій сходинці розташувались екологічні агітбригади Снідавської та Малорожинської ЗОШ І-ІІ ст.

Конкурс художніх творчих робіт “Мій рідний край, моя земля велика…” проводився у Косівському районному центрі дитячої творчості. Переможцем стала Кифорак Аліна - учениця Старокутської ЗОШ І-ІІІ ст., ІІ місце розділили між собою Мамчук Ірина, Мицканюк Світлана, Копчук Мар’яна, Рибчук Марія – учні та вихованці Косівська ЗОШ І-ІІІ ст. №2, Косівського районного центру дитячої творчості та Смоднянської школи-інтернату. Третє місце журі присудило Павлюк Тетяні - вихованці Косівського районного центру дитячої творчості та Павлюк Наталії - учениці Прокуравської ЗОШ І-ІІ ст.

Фотоконкурс “Той край, де ми живемо, Україною зовемо” відбувався в районному центрі дитячої творчості. Його переможцями стали: І місце – Чвир Денис і Марчук Юлія - Старокутська ЗОШ І-ІІІ ст., ІІ місце – колективна робота Яворівської ЗОШ І-ІІІ ст. та Баб’юк Андріана - Кутська ЗОШ І-ІІІ ст., ІІІ місце – Мотрук Іван, Хімчинська ЗОШ І-ІІІ ст. і Слочак Галина - вихованка гуртка “Виготовлення сувенірів” Яблунівського ЦДТ.

Конкурс малюнків на асфальті “Осінь у задумливій красі” проводився на майдані Незалежності. Цей конкурс зібрав учасників із 45 загальноосвітніх закладів району. Багато косівян та гостей краю мали можливість

побачити молоді творчі таланти під час виконання конкурсної програми. За підсумками журі перше місце розділили команди Старокутської та Розтоківської ЗОШ І-ІІІ ст., друге місце посіла творча юнь Стопчатівської ЗОШ І-ІІІ ст., а третє місце здобули команди Хімчинської та Нижньоберезівської ЗОШ І-ІІ ст.

Конкурс-виставка домашніх тварин проходив у сквері біля районного Будинку культури. Як завжди він зібрав велику кількість учасників та глядачів. 45 хлопчиків і дівчаток, в оригінальній, цікавій формі представляли своїх домашніх улюбленців: котиків, песиків, хом’ячків, кроликів, голубів, морських свинок, рибок, папуг, черепах, шиншил та інші цікаві види. Переможцями конкурсу з своїми улюбленцями стали: І місце - Кузюк Марія, Бабинська ЗОШ І-ІІ ст., ІІ місце - Тріщук Тарас, Старокутська ЗОШ І-ІІІ ст. та Лепкова Анна і Богдан, Косівська ЗОШ І-ІІІ ст. №2, ІІІ місце - Михайлов Олексій, Хімчинська ЗОШ І-ІІІ ст. і ІІІ місце - Мосейчук Ігор, Пістинська ЗОШ І-ІІІ ст.

Всі переможці конкурсів отримали грамоти та призи Косівської РДА, відділу освіти та НПП “Гуцульщина”.

Така велика кількість учасників щорічного фестивалю – це підтвердження бажання молоді брати участь у життєво важливій справі охорони навколишнього природного середовища свого населеного пункту, краю та України. Оргкомітет висловлює щиру вдячність всім, хто долучився до організації і проведення XII регіонального молодіжного фестивалю “Гірська веселка”.

Катерина Лаврук,
начальник відділу екологічної освіти НПП “Гуцульщина”

ПРЕС-ТУР НА КОСІВЩИНІ

Працівники засобів масової інформації Івано-Франківської області побували на Косівщині, зокрема і в Національному природному парку “Гуцульщина”.

Привітним, добрим словом зустрів журналістів області Миколай у своєму Маєтку, що в селі Пістинь НПП “Гуцульщина”. Заступник директора Парку з наукової роботи, кандидат біологічних наук Юрій Стефурак, коротко ознайомив гостей з перспективою розбудови туристично-мистецького комплексу Маєток Святого Миколая, який отримав схвалення та підтримку на державному рівні. А далі помічники Миколая – працівники Національного природного парку “Гуцульщина” провели екскурсії по будинку Миколая та територією. В робочому кабінеті Миколай висловив щирі слова вдячності всім журналістам за висвітлення роботи у ЗМІ, особливо дякував за старання журналістів у справі виховання здорового, високоосвідченого, патріотично налаштованого молодого покоління. В знак подяки він вручив кожному працівнику ЗМІ щойно видану нову книгу Марії Влад “Бурштинове диво”.

А далі маршрут проліг до пасіки Святого Миколая та розсадника лісоутворюючих, декоративних та плодових дерев і кущів, що в селі Кобаки на території Старокутського природоохоронного науково-дослідного відділення Парку. Тут журналістів гостинно зустрічали не лише працівники цих об’єктів, але й цілий ряд вирізьблених та художньо оформлених у казковому стилі фігур Миколая, ангеляток, медведика, бджілочки та більше 50 вуликів, в яких мелодійно гуділо бджолине царство. Відомий на Косівщині пасічник, ветеран органів місцевого самоврядування Василь Дмитрович Палійчук, який опікується пасікою Святого Миколая, разом зі своєю дружиною – ветераном педагогічної ниви Марією Серафимівною, ознайомили гостей з станом розвитку пасіки Святого Миколая, з великим захопленням розповіли про плани на майбутнє. За 3 роки з часу започаткування пасіки зроблено багато, кілька десятків бджолиних сімей затишно розмістились у своїх вуликах, різної архітектурної форми: каплички, діжки, хатинки, млину, гуцула і гуцулки та інші. Частина вуликів ще не заповнена, як сказав пасічник, господар спочатку будує житло, а потім в нього заселяється. Так само і на цій господарці, збудували вулики і поступово їх заселяють.

Створюється тут і будинок бджоляра, який всередині вже майже оформлений, тут розмістились стенди про бджільництво: рослини-медоноси, рослини-шкідники, види бджіл, інструменти пасічника, виставка продуктів бджільництва, тощо. Марія Серафимівна зазначила, що пасіка має не лише рекреаційну цінність, а й є доброю базою для проведення різних занять на екологічну тематику. Дуже зручне її географічне розташування дає можливість відвідування пасіки подорожуючим трьох цікавих еколого-пізнавальних та туристичних маршрутів, які тут перетинаються і ведуть до духовно-екологічно центру “Здвижин”, до Кобаківської та Старокутської дубини.

Ну і звичайно не обійшлось без дегустації різних видів меду, надзвичайно ароматним був чай з лікарських трав.

Працівники розсадника лісоутворюючих, декоративних та плодових дерев та кущів Любов Дмитрівна Лукань і Лідія Дмитрівна Цьок розповіли про роботу розсадника, в якому вирощується понад 60 видів різних дерев та кущів, а всього тут зростає понад 100 тисяч саджанців. Розсадник служить доброю базою посадкового матеріалу не лише для потреб Парку, а й озеленення населених пунктів району, установ та організацій, а також і приватних зелених садиб. Лише в цьому році у співпраці НПП “Гуцульщина” з органами місцевого самоврядування та влади закладено парки, сквери, алеї в місті Косові, в смт. Яблунів, селах Кобаки, Яворів, Брустури, Шепіт. На проведення екологічних акцій з цього розсадника було виділено безкоштовно більше 3 тисяч саджанців – це вагомий внесок в озеленення та благоустрій району.

Анастасія Костюк,
заступник директора - начальник відділу рекреації та благоустрою НПП “Гуцульщина“

СВЯТО МЕДУ В КОСОВІ

Вже кілька років поспіль на Косівщині проводиться свято меду. Цього року воно проходило під гаслом “Бджоли – здоров’я нації” та було приурочене Дню пасічника та 21 річниці проголошення Незалежності України. Відкрив свято голова районного товариства пасічників Микола Балаш, він запросив отця-декана Косівського деканату УПЦ КП Івана Близнюка провести молитву та благословити свято. Після Божого благословення з вітальним словом до присутніх звернулись перший заступник голови Косівської районної ради Василь Жминдак, який разом з заступником голови Косівської РДА Ярославом Бринським вручили нагороди пасічникам району. Щиро вітали пасічників учасники художньої самодіяльності району, прикрасили свято виставки продуктів бджільництва.

Національний природний парк “Гуцульщина” також представив свою виставку, яка за оцінками учасників свята була однією із кращих. В ній були представлені різні види меду та інші продукти бджільництва, стенди про створення та розвиток пасіки Святого Миколая, фотоекспозиція, лікарські настоянки та інше.

Гості, які завітали на свято та відвідали нашу виставку, могли скуштувати різні види меду, дізнатись про їхні лікувальні властивості. Її представляли тут досвідчений пасічник Василь Дмитрович Палійчук та його дружина Марія Серафимівна, які опікуються пасікою Святого Миколая НПП “Гуцульщина”, а їм допомагали працівники відділів рекреації та екологічної освіти Парку Олена Варцаб’юк та Катерина Лаврук. Оглядаючи виставку голова районної спілки пасічників Микола Балаш запропонував у співпраці із НПП “Гуцульщина” створити та облаштувати у лабораторно-експериментальному корпусі 2 кабінети бджільництва. Ця ідея сподобалась директору НПП “Гуцульщина” Василю Пророчуку і є вже план її реалізації.

Ольга Гарасим’юк,
провідний фахівець відділу рекреації та благоустрою НПП “Гуцульщина”

“ЕКОЛОГІЧНЕ ЛІСІВНИЦТВО, ЯК МЕТОД ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ”

18-20 вересня на базі НПП “Гуцульщина” відбувся навчальний семінар на тему “Екологічне лісівництво, як метод збереження та відтворення природних екосистем”. Слухачами курсів були 24 посадові особи та спеціалісти регіональних органів управління та природно-заповідних установ не тільки Карпатського регіону, а й Полісся, Лісостепу, Півдня та Сходу України. Учасники курсів слухали лекції із проблем екологічного лісівництва, брали участь у дискусіях на природних об’єктах, де обговорювалися методи та технології формування різновікових та складних за структурою насаджень, наближених до природних. Це вже другий семінар, проведений кафедрою заповідної справи Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Мінприроди України у співпраці з НПП “Гуцульщина”.

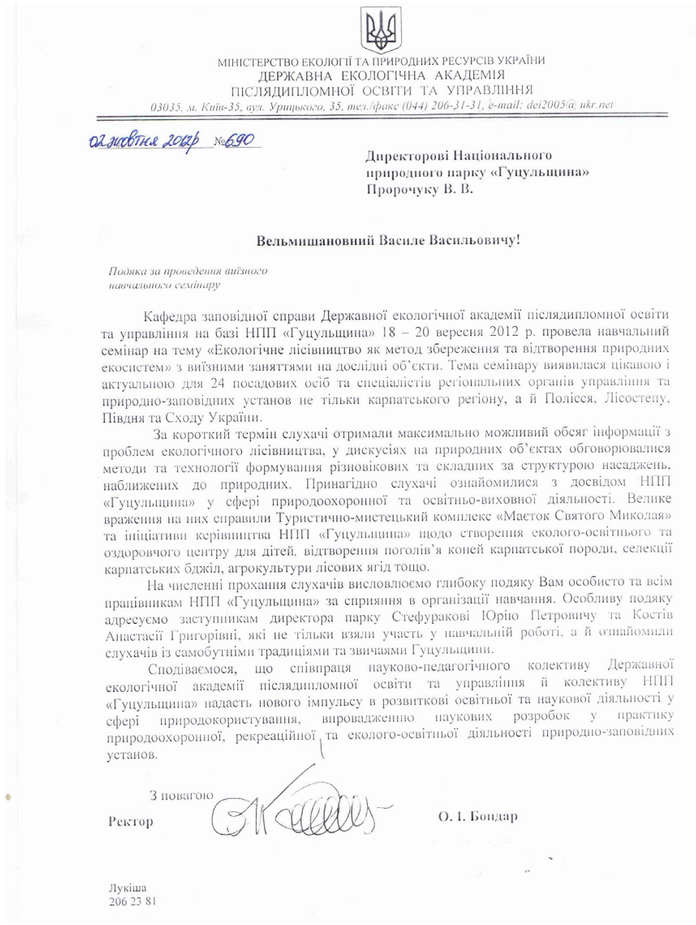

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
03033, м. Київ-33, вул. Урицького, 35, тел./факс (044) 206-31-31, e-mail: dei2005@ukr.net

03 жовтня 2012р. №690

Директорові Національного природного парку «Гуцульщина» Пророчуку В. В.

Вельмишановний Василе Васильовичу!

Подяка за проведення виїзного навчального семінару

Кафедра заповідної справи Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління на базі НПП «Гуцульщина» 18 – 20 вересня 2012 р. провела навчальний семінар на тему «Екологічне лісівництво як метод збереження та відтворення природних екосистем» з виїзними заняттями на дослідні об’єкти. Тема семінару виявилася цікавою і актуальною для 24 посадових осіб та спеціалістів регіональних органів управління та природно-заповідних установ не тільки карпатського регіону, а й Полісся, Лісостепу, Півдня та Сходу України.

За короткий термін слухачі отримали максимально можливий обсяг інформації з проблем екологічного лісівництва, у дискусіях на природних об’єктах обговорювалися методи та технології формування різновікових та складних за структурою насаджень, наближених до природних. Принагідно слухачі ознайомилися з досвідом НПП «Гуцульщина» у сфері природоохоронної та освітньо-виховної діяльності. Велике враження на них справили Туристично-мистецький комплекс «Маєток Святого Миколая» та ініціативи керівництва НПП «Гуцульщина» щодо створення еколого-освітнього та оздоровчого центру для дітей, відтворення поголів’я коней карпатської породи, селекції карпатських бджіл, агрокультури лісових ягід тощо.

На численні прохання слухачів висловлюємо глибоку подяку Вам особисто та всім працівникам НПП «Гуцульщина» за сприяння в організації навчання. Особливу подяку адресуємо заступникам директора парку Стефуракові Юрію Петровичу та Костів Анастасії Григорівні, які не тільки взяли участь у навчальній роботі, а й ознайомили слухачів із самобутніми традиціями та звичаями Гуцульщини.

Сподіваємося, що співпраця науково-педагогічного колективу Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління й колективу НПП «Гуцульщина» надасть нового імпульсу в розвиткові освітньої та наукової діяльності у сфері природокористування, впровадженню наукових розробок у практику природоохоронної, рекреаційної та еколого-освітньої діяльності природно-заповідних установ.

З повагою

Ректор О. І. Бондар

Лукіша
206 23 81

МИКОЛАЙ ПОБУВАВ НА РОДИННОМУ СВЯТІ У РІВНОМУ

Гарного осіннього дня Святий Миколай з свого Маєтку, що знаходиться на території НПП “Гуцульщина”, спільно з творчими колективами та народними умільцями з Івано-Франківщини, вирушив на родинне свято в с. Оржів, що на Рівненщині, куди його гостинно запросили організатори.

Величне і благородне дійство відбувалось в діброві з традиційними: урочистою частиною, виставками-продажем, майстер-класами народних умільців, іграми, конкурсами, концертом за участю відомих артистів.

Тисячі учасників родинного свята зігрітих, не по-осінньому, теплим сонячним промінням, з посмішками, щасливим пожвавленням, радісно сприймали різнопланову культурно-розважальну програму.

Делегація Івано-Франківщини виділялась на святі яскравістю і самобутністю всього того, чим багатий наш край, зокрема колоритним вбранням, вишуканістю, високою майстерністю та культурою представлених виставок, талановитими виступами творчих колективів.

Незвичним дійством на святі була поява улюбленця дітвори - Святого Миколая, який прибув сюди разом з своїми помічниками.

На мальовничій галявині, прикрашеній квітами і старовинними побутовими атрибутами, привертав увагу присутніх гарний новий, ошатний, казково оформлений будиночок, біля якого зібралось більше трьохсот дітей, від немовлят на руках у матерів, до старшокласників. З появою Миколая відбулось жваве, приємне і хвилююче спілкування. Діти ділились своїми мріями, читали вірші, співали пісень, розгадували загадки, кросворди, робили витинанки за зразками.

Радості не було меж, коли вони отримували з рук Миколая цікаві пам’ятні подарунки: солодощі, дзвіночки, кружечки, дитячі іграшки, листівки, візитівки, книжечки. Разом з собою він привіз також і виставку продуктів бджільництва з пасіки Святого Миколая, яка знаходиться на території Старокутського природоохоронного науково-дослідного відділення Національного природного парку “Гуцульщина”, яку гарно і професійно представляв знаний пасічник Палійчук Василь Дмитрович.

Впродовж свята відбувалось фотографування Миколая з дітьми, родинами, сім’ями, щирі спілкування, було багато цікавих пропозицій щодо співпраці, на адресу Маєтку Святого Миколая висловлено безліч добрих і щирих слів.

Повертаючись додому з приємними враженнями, щаслива міркувала над тим, що такі заходи мають велике значення в нашому житті, особливо для формування моральних цінностей у молодого покоління, виховання їх на народних звичаях та обрядах українського народу.

Марія Палійчук,
голова районної громадської організації “Жінки за майбутнє дітей України”

Сторінками Червоної книги України

Червона книга України 2009 року видання включає 51 вид базидієвих і 6 видів сумчастих грибів. З них на сьогоднішній день на території Парку виявлено 13 видів базидієвих. А саме: Квіткохвісник Архера (Anthurus archeri), Грифола зонтична (Grifola umbellata), Герицій кораловидний (Hericium coralloides), Грибна капуста (Sparassis crispa (Fr.)), Лускач (Strobilomyces floccopus), Моховик паразитний (Boletus parasiticus), Катателазма царська (Catathelasma imperiale), Клаваріадельф товкачиковий (Clavariadelphus pistillaris), Сироїжка синювата (Russula turci) Боровик королівський (Boletus regius), Гриб-зонтик дівочий (Macrolepiota puellaris), Філопор рожево-золотистий (Phylloporus pelletieri), Хрящ-молочник чорний (Lactarius lignyotus).

БОРОВИК КОРОЛІВСЬКИЙ

Боровик королівський вперше виявлений 14 червня 2012 р. в буковому лісі на території Косівського ПНДВ під хр. Каменистий у 15 кв.

Природоохоронний статус: зникаючий (категорія I).

Загальна характеристика. Шапинка діаметром 5-15 см, напівкуляста, згодом випукло-розпростерта, кольору стиглого персика, розово-червона з віком вицвітає. Спочатку оксамитова, потім гола, суха. Трубочки до 2,5 см завдовжки, навколо ніжки коротші, злегка прирослі. В молодому віці яскраво-жовті, пізніше жовто-зелені з оливковим відтінком. Пори округлі, дрібні, колір такий, як у трубочок, при натисканні колір не змінюється. Ніжка виповнена 5-15×1,5-6 см, в молодому віці яйцеподібна, згодом булавоподібна, жовта, під шапинкою має дрібну сіточку такого ж кольору, а при основі з винно-червоним відтінком. М’якуш лимонно-жовтий, щільний з приємним запахом і смаком, на зрізі колір не змінює. Спори веретеноподібні, гладенькі, жовтуваті.

Цінний їстівний гриб. Збір і заготівля заборонені.

Стелла Фокшей,
заступник начальника наукового відділу НПП “Гуцульщина”

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК “ГУЦУЛЬЩИНА”

Вісник Національного природного парку “Гуцульщина”

Редактор Василь Пророчук

Засновник і видавець НПП “Гуцульщина”.
Свідоцтво про державну реєстрацію ІФ №512 від 12.03.2004 р.
Наша адреса: Івано-Франківська обл. 78600 м. Косів, вул. Дружби, 84.
тел./факс: (03478) 2-37-09

Вісник засновано 27 вересня 2002 року

Видруковано в рекламному агенстві “Карпат-інфо”
Тираж 500 прим.